

Statsgjæld og Skatter i Frankrig.

Af Aleksis Petersen.

Mangen en Finansmand har kunnet tage sig det gamle Ord: «après moi le déluge» til Motto, og navnlig gjælder dette da om visse store Statslaanmagere. Det turde være muligt, at man i Frankrig kunde finde nogle enkelte af denne Slags Statsmænd. At en «Déluge» virkelig vil indfinde sig for dette Lands Vedkommende, er der naturligvis Ingen, der med Bestemthed kan paastaa; men hvis den skulde vise sig i Skikkelse af en Statsbankerot, saa vilde det næppe være saa overraskende.

Man vil indvende, at andre store Lande uden Fare for deres økonomiske Udvikling have kunnet gjøre uhyre Laan. Hvorfor skulde Frankrig ikke lige saa godt som England kunne bære en Statsgjæld paa tyve Tusende Millioner?

Her er dog en Forskjel mellem de to nysnævnte Lande, som ikke bør overses.

Den engelske Statsgjæld skriver sig i det Væsentlige fra de napoleonske Krige; efter disses Afslutning har man ikke her optaget betydelige Laan; endog de, der optoges i Anledning af Krimkrigen, vare forholdsvis moderate. Den Veltalenhed, hvormed Gladstone har bekæmpet Statslaanspolitiken, har baaret Frugter, og det var ikke forgjæves, at han udrød: «under denne Politik véd Nationen ikke, hvad den gjør; den kjender ikke den Fremtid,

den bereder sig selv!» Det engelske Parlament har hørt dette Ord, og det har siden det nævnte Tidspunkt energisk bestræbt sig for at formindske den Byrde, der hvilede paa det engelske Folk. Statsgjælden, der i 1857 beløb 836 Mill. L. St., var i 1860 sunken til 822 Mill., i de følgende fem Aar formindskedes den med 10 Mill. L. St.; i 1870 var den netop 800 Mill., og nu er den paa ny bleven formindsket med flere Millioner Pund.*) Dog ikke nok hermed: samtidig med at man har brudt med det tidligere Laanesystem, har man indført forskellige finansielle Reformer, navnlig har man indført Indkomstskatten og afskaffet Beskyttelsesvæsenet. Siden Freden i dette Aarhundredes Begyndelse blev gjengiven England, eller i alt Fald siden Huskissons Dage, har man her bestandig været virksom for at gennemføre Reformer, og det er det, der forklarer Englands gode økonomiske Stilling.

Hvor helt anderledes i Frankrig! Langt fra at bryde med Laanesystemet har man her siden Krimkrigen næsten ikke gjort Andet end laane.

I 1854 laantes 250 Mill. Francs; i 1855 første Gang 500, anden Gang 750 Millioner; i 1859 (den italienske Krig) over 500 Millioner; i 1864 (den mexikanske Krig) 300; i 1868 (det syvende franske Laan under det andet Kejserdømme) det famøse Laan paa 450 Mill., der blev overtegnet 34 Gange; i 1870 1 Milliard — det er Milliardernes Tid, der nu begynder — i 1871 2 Milliarder og endelig i 1872 3½ Milliard! Og samtidig med at Frankrig har optaget saa kolossale Laan, at det nu har opnaaet

*) Nordamerika fremviser lignende Forhold: ogsaa her gør man Alt for at befri sig fra den store Gjæld, Borgerkrigen fremkaldte; i 1872 er der afbetalt næsten 100 Millioner Dollars.

den Ære at blive Verdens mest gjældbetyngede Stat, har man saa vidt muligt kuldcastet de økonomiske Reformer, Napoleon havde begyndt, og man har — i Steden for at antage et direkte Beskatningssystem, saaledes som det anbefales af Videnskaben og til Dels Erfaringen — indført et højst mærkeligt System af Forbrugsskatter. Frankrigs Finansmænd have erklæret den sunde Fornuft en Krig, der maaske vil vise sig endnu mere skjæbnesvanger end Krigen med Preussen.

At det var en vanskelig Arv, Napoleon overlod sine Efterfølgere, er ubestrideligt; ja man kan godt ligefrem indrømme, at det var rent ud umuligt at finde en virkelig tilfredsstillende Maade at raade Bod paa det uhyre Tab, Krigen havde tilføjet Frankrig. Hvor stort dette er, lader sig ikke beregne; thi det indirekte Tab, som Arbejdsstandsninger og Krigens øvrige Ulykker nødvendigvis medføre, er aldeles uberegneligt; kun saa meget kan siges, at det langt overgaar det direkte Tab; og at dette dog ikke var saa ringe, ville følgende Tal udvise: Ved Fredslutningen tabte Frankrig $1\frac{1}{2}$ Million hectares Land med 1,600,000 Indb., saa at Befolkningen reduceredes fra 38 til $36\frac{1}{2}$ Mill. 89,000 Soldater faldt i Krigen eller døde af deres Saar (hvormange der forøvrigt have paadraget sig dødbringende Sygdomme eller ødelagt deres Helbred, lader sig umulig beregne). Hærudgifterne kunne anslaaes til 3 Milliarder Francs. Den fjendtlige Okkupation kostede de 34 Departementer, der vare Offer herfor, henved 1 Milliard, hvoraf 400 Millioner falde paa de Skatter og Rekvisitioner, der udskreves af Fjenden; men «uden Rekvisition» forsvandt Værdigjenstande til et Beløb af — 264 Millioner! I Paris forlangtes der Skadeserstatninger til et Beløb af omtrent 200 Mill., af hvilke dog Halvdelen

falder paa Kommunens og Versailleshærens Ødelæggelser. Endelig er der de 5 Milliarder Krigskontributioner.

Det var saaledes uhyre Summer, der skulde skaffes til Veje. Det er klart nok, at det ikke kunde ske ved Hjælp af Skatter alene, især naar man tager i Betragtning, at Befolkningen baade var bleven formindsket og til Dels ruineret. Om det var nødvendigt at optage saa kolossale Laan, som man gjorde, er maaske tvivlsomt; men laanenes maatte der dog i ethvert Tilfælde.

Den bekjendte Bankier Jacques Lafitte har angivet følgende Forskjel mellem Statslaan og Skatter: «Skatteyderen beklager sig og han er altid rede til at blive forbitret, naar man forlanger mere end et vist Beløb i Skat. Kapitalisten, derimod, præsenterer sig af sig selv og han tilbyder af egen Drift den Kapital, man trænger til. Den ene af disse Fremgangsmaader er vanskelig og farlig; den anden let og bekvem. Skatten tager nemlig Kapitalerne, hvor de ikke findes; den tager dem i Landsbyerne og hos Bønderne, hos de Udannede og de Fattige. Laanene tage dem, hvor de findes, i de store Byer og i Hovedstæderne.»

I den Udtalelse, at «Skatterne tage Kapitalerne, hvor de ikke findes», er der, naar den ikke opfattes alt for bogstavelig, en Del Sandhed. Det kan ikke nægtes, at under Skatteforholdenes nuværende Ordning, betale de mindre Velhavende i Forhold til deres Evne mere i Skat end de Rige. Men forøvrigt har Lafitte overset visse Forhold, der ikke bør lades ude af Betragtning.

For det Første kan det bemærkes, at det ingenlunde er en Mangel ved Skatterne, at de faa Skatteyderen til at beklage sig; det er netop deres Fortrin. Skattydernes Uvillighed lægger et gavnligt Baand paa Regeringerne,

der i Almindelighed ere vel stærkt tilbøjelige til at rutte med Borgernes Midler. Hvor mange unyttige og fordærvelige Udgifter vilde det andet Kejserdømme ikke have sparet Frankrig, naar det, som England, havde holdt sig til Skatterne, i Steden for at optage disse uendelige Laan? Lafitte har unægtelig Ret i, at Laanesystemet er «let og bekvemt», men Erfaringen har tilstrækkelig bevist, hvor farlig denne Lethed er. — Og dernæst: hvorfor laaner Kapitalisten saa villigt sin Kapital ud? Naturligvis fordi han haaber et godt Udbytte. Han vil have gode Renter. Men af hvem betales disse? Hvem er det, der forrenter og amortiserer Statslaanene? Skatteyderne, naturligvis! Saaledes bliver da Laanet, til Syvende og Sidst, en Skat, og Enden paa Historien bliver altid den, at Smaafolkene maa komme med deres Spareskillinger for at tilbagebetale Kapitalisterne, hvad der foreløbig er bleven udlagt af dem.

Hele Forskjellen mellem Skatter og Statslaan reducerer sig altsaa til, at disse i det Øjeblik, de optages, søge Kapitalerne paa de Steder, «hvor de findes». Men naar Gjælden skal forrentes, amortiseres og tilbagebetales, saa er det ganske vist ikke de store Kapitalister, det gaar ud over.

Naar det nu gjælder om at betale en Krigskontribution paa 5 Milliarder, saa er det vel klart, at der ikke kan være Tale om at søge denne Sum paa de Steder, hvor Kapitalerne «ikke findes», og da man jo ikke vil gennemføre nogen Skattereform, saa er der ingen anden Udvej end at ty til Laanene.

Den franske Statsgjæld er derfor nu bragt op til det kolossale Beløb af omtr. 22,000 Millioner Francs. Fordelt paa de enkelte Individier bliver det en Gjæld paa over 600 Fr. pr. Hoved, og hvor uhyre dette Beløb er, vil

man kunne forestile sig, naar man mindes, at den danske Statsgjæld, der dog forholdsvis ikke er saa helt ringe, fordelt mellem de enkelte Individder kun giver en Gjæld paa omtr. 60 Rdl. eller 170 Fr. pr. Hoved. Men hvad der er næsten endnu mere forbavsende og foruroligende, det er den enorme Hurtighed, hvormed den franske Statsgjæld er voxet. — Henrik IV havde ved sin Død efterladt Frankrig en Skat, som hans Efterfølgere, navnlig Ludvig XIV, snart fik ikke alene sat overstyr, men endog forvandlet til Gjæld. Ved den store Revolutions Udbrud havde Frankrig en Gjæld paa næsten 2½ Milliard. Trods Revolutionens og Kejserdømmets uendelige Krige, lykkedes det imidlertid den første Napoleon at faa Gjælden formindsket med mer end 1 Milliard. Men hvorledes opnaaedes dette forbavsende Resultat? Ved en Bankerot naturligvis! Det andet Kejserdømme begyndte med en Gjæld paa 5½ Milliard; men 17 Aar (Dcbr. 1852 — Dcbr. 1869) var Napoleon nok til at fordoble den, og 2 à 3 Aar efter var denne Gjæld paa 11 Milliarder paa ny bleven fordoblet, saa at den nu altsaa er omtr. 22 Milliarder!

Ved disse Laans Optagelse vil det lykkes Frankrig at betale Tyskland, hvad det skylder det, og saaledes faa Territoriet frigjort for den fremmede Besætning. Allerede er der betalt henved 4 Milliarder. Men der maa ogsaa tænkes paa Gjældens Tilbagebetaling, og det franske Finansudvalg har erklæret, at 200 Millioner var det aller mindste der aarlig maa tilbagebetales, hvis Frankrig ikke vil ødelægge sin Kredit. Tør det imidlertid ventes, at man i Frankrig vil have den Resignation, der udkræves for at iværksætte denne Tilbagebetaling?

Det er dog nødvendigt, at Frankrig tænker lidt paa sin Kredit; denne er alt tilstrækkelig røkket. Man vil

indvende, at den uhyre Deltagelse i de franske Laan tilstrækkelig beviser, hvor stor en Tillid man har til Landets Kredit. Men hvor stor en Andel Spekulationen har i denne store Deltagelse, og hvilken Indflydelse «la démocratisation des rentes» har øvet, er uberegneligt. Hvad der derimod er sikkert,, er at Kursen paa de franske Papirer er falden i en virkelig foruroligende Grad. Kursen paa de 3 pCt. var ved Napoleons Regeringstiltrædelse omtrent 80, men i Oktober 1870 kun 50! Efter at der atter er kommen Ro i Frankrig, er Kursen ganske vist stegen en Smule, men kun nogle ganske faa Procent. De franske 3 pCt.s staa nu i omtrent 55; de engelske Konsols derimod i omtrent 93! Disse Tal synes dog at være ganske talende! —

Vi skulle nu give en Oversigt over Statsgjælden i forskellige Lande. Beløbene, der ere noget afrundede, ere for Jævnførelsens Skyld angivne i Francs. For enkelte Staters, navnlig Grækenlands, Vedkommende angives Gjælden saa forskjelligt, at det er vanskeligt at vide, hvad man egentlig skal holde sig til.

Statsgjæld i forskellige Lande.

Frankrig	22,000	Mill.	Francs.
Storbritannien	19,990	—	—
Rusland	11,800	—	—
Nordam. Fristater . .	11,300	—	—
Italien	9,400	—	—
Østrig-Ungarn	8,860	—	—
Spanien	7,000	—	—
Tyskland	4,200	—	—
Tyrkiet	2,000	—	—
Portugal	2,000	—	—

Holland	1,800	Mill. Francs.
Belgien	840	— —
Rumænien	600	— —
Grækenland	500	— —
Danmark	306	— —
Sverig	170	— —
Norge	50	— —

I den følgende Tabel angives den forholdsvise Gjæld, det vil sige: Gjælden fordelt mellem de enkelte Individider. Man vil her navnlig forbavses over at se, hvor lavt Tyskland staar.

	Indbyggerantal (angivet i Mill.)	Gjælden pr. Indb. (angivet i Fr.)
Storbritannien	31,8	622
Frankrig	36,6	601
Portugal	4,0	500
Holland	3,6	500
Spanien	16,8	417
Italien	26,7	352
Grækenland	1,5	333
Nordam. Fristater	40,0	282
Østrig-Ungarn	35,9	247
Tyrkiet	10,5	190
Danmark	1,8	170
Rusland	69,3	170
Belgien	5,0	168
Rumænien	4,2	143
Tyskland	41,2	102
Sverig	4,2	40
Norge	1,8	28

Schweiz figurerer ikke i disse Lister. Ganske vist har det lidt Gjæld; men dets Aktiver beløber sig til det Dobbelte af dets Passiver! — —

Efter disse Bemærkninger om Statsgjælden i forskellige Lande, navnlig i Frankrig, gaa vi over til at omtale Skatterne.

Vi have alt gjort opmærksom paa, at man vilde gjøre sig skyldig i den besynderligste Misforstaaelse, hvis man vilde mene, at Staten tager de Summer, den laaner, fra Kapitalisterne og ikke fra Skatteyderne. Man behøver kun at kaste et flygtigt Blik paa Budgetterne for at overbevise sig om, hvorledes det i Virkeligheden forholder sig. Man opdager her, at de Skatter, Borgerne betale, for den overvejende Del anvendes dels til Hærudgifter dels til Forrentning og Amortisation af Statsgjæld. Betragte vi saaledes det franske Statsbudget for 1872, saa se vi her, at af Udgifterne, der ere anslaaede til henvend 2,400 Mill. Francs, medgaaer omtrent Halvdelen til Statsgjælden! Mindes man de Tal, vi have anført i denne Afhandlings første Afsnit, kan dette ikke undre. Det kan ikke undre, at Udgifterne til Statsgjælden ere saa uhyre, og at, som en Følge heraf, Budgettets Udgiftsside fremviser et Beløb af 2,400 Millioner, hvilket fordelt mellem Befolkningen giver en Sum af 65 $\frac{1}{2}$ Fr. pr. Individ. Dette Beløb er, i Betragtning af de særegne Forhold, ikke saa overraskende, og man maa derfor give Thiers Ret, naar han i den «Trontale», hvormed han i November aabnede den franske lovgivende Forsamling, siger, at den Underbalance, der kan forudses, «ikke saa meget skriver sig fra Udgifternes for store Beløb, som fra Indtægternes Utilstrækkelighed.»

Altsaa: Skatterne vare ikke flydt tilstrækkelig rigelig ind i Statskassen, og deres Utilstrækkelighed var saa stor, at Thiers i den nævnte Tale angav Underskuddet til 132

Mill. Fr.!)*) For øvrigt var det jo ikke Andet, end hvad man kunde vente sig af et saa besynderligt Skattesystem. De ny Skatter, man havde bragt i Anvendelse vare jo saa godt som udelukkende Skatter paa Forbruget og Omsætningen, og hvis der er nogle Skatter, som søge Kapitalerne, «hvor de ikke findes», saa er det ganske vist denne Slags. Det nævnte større Underskud skriver sig da ogsaa udelukkende herfra, hvilket Thiers indirekte indrømmer, naar han siger, at «de direkte Skatter ere blevne opkrævne med en vidunderlig Lethed (facilité prodigieuse)».

Lad os kaste et Blik paa dette ny franske Skattesystem. Maaske det i alt Fald kan lære, hvorledes man ikke skal bære sig ad.

Da Pouyer-Quertier i 1871 fremlagte Budgettet for 1872, fremviste det ny Udgifter til et Beløb af — 650 Mill. Fr. For at dække dette Deficit, maatte der skabes ny Skatter til et meget betydeligt Beløb. Finansministeren foreslog i dette Øjemed en Finansplan, der bl. A. indeholdt Forslag til Indførelse af Udførselstold og Gjenoprettelse af det gamle Beskyttelsessystem. Finansudvalget foreslog nogle Forandringer i denne Plan, hvoraf nogle vare temmelig urimelige, saaledes Indførelsen af en Billardafgift og af en Skat paa Heste, andre mere alvorlige, saaledes Skatten «sur les revenus» (vel at mærke: ikke «sur le revenu»!). Forsamlingen forkastede imidlertid i det Væsentlige Udvalgets Indstillinger og støttede D'Hrr. Thiers og Pouyer-Quertier netop paa de Punkter, hvor den ikke burde have gjort det.

I Januar 1872 gav den sit Samtykke til Gjenindførelsen

*) Ved Finansaarets Slutning viste det sig at være meget større.

af Beskyttelsesafgifterne for Handelsmarinens Vedkommende, og den 2 Febr. bemyndigedes Regeringen til at opsige Handelstraktaterne. Noget længere hen paa Aaret gik den famøse Lov om Beskatning af Raastoffer igjennem.

For at bringe denne Skat, der til Dato kun findes paa Papiret, i Anvendelse og for at faa Beskyttelsesvæsenet indført i dets fulde Glans, maatte den Begyndelse til Handelsfrihed, der var iværksat under Napoleon, omstyrtet, og det første Skridt i denne Retning maatte da være Tilintetgjørelsen af den engelsk-franske Handels-traktat af 1860. Der begyndtes i dette Øjemed Underhandlinger med den engelske Regering, hvis Resultat var en d. 5 November afsluttet Overenskomst,*) i Følge hvilken Traktaterne af 1860 fra d. 1 Marts 1873 skulle ophøre at existere. I Fremtiden skal England da i Toldforhold behandles «lig de mest begunstigede Nationer», som det hedder. «Vi ville gjøre,» siger Thiers i sit Budskab til den lovgivende Forsamling, «hvad vi anse for nyttigt for Beskyttelsen af vor Industri; men vi ville ikke behandle de engelske Produkter anderledes end andre Nationers Varer, og England vil handle paa samme Maade lige over for os. Da vi imidlertid ere bundne lige over for flere Nationer ved talrige Forpligtelser, som det er umuligt at bryde uden foregaaende Aftale, have vi udsat det antagne Princip fuldstændige Anvendelse indtil den 31 December 1876, til hvilken Tid de Overenskomster, der forpligte os, navnlig lige over for Østrig, udløbe. Hvis vore fiskale Afgifter og de Traktater, der ere i Kraft, til da midler-

*) Baade i reel og formel Henseende er denne Traktat noget uforstaaelig; se herom en Artikel i Decemberhæftet af Journ. des Économistes.

tidigen medførte et Differentialsystem lige over for England, saa maatte dette Land afvente til den 31 Decbr. 1876 det Lighedssystem, som vi have lovet at tilstaa det.»

Denne Overenskomst med England var, som sagt, aldeles nødvendig, naar Loven om Raastoffers Beskatning ikke skulde forblive et dødt Bogstav. Dette indrømmes ogsaa i det nævnte Budskab. Det hedder nemlig herom: «I Mangel af Overenskomst mellem Frankrig og England, vilde enhver Overenskomst med andre Handelsmagter være umulig, og hvis vore Tariffer vare blevne afviste i England, vilde de have mistet al Udsigt til at blive antagne andensteds De fiskale Afgifter, der ere satte paa fremmede Varer, navnlig Raastoffer, og de Kompensationsafgifter, der ere en nødvendig Følge heraf, skulle fra den 1 Decbr. opkræves paa alle engelske Varer i Overensstemmelse med den Tarif, der er vedtaget af den lovgivende Forsamling d. 26 Juli 1872.»

Foruden Raastoffloven og den dermed i Forbindelse staaende Omstødelse af Traktaterne af 1860, er der imidlertid flere mærkelige Ting at opdage i det franske Budget.

Budgettet af 1872 fremviser ved Siden af gamle Skatter og Indtægter til et Beløb af omtrent 1800 Mill. Fr., en hel Række af ny Skatter, der tilsammen skulde give en Sum paa næsten 500 Millioner Francs (487,4 Mill. Fr.).

Allerede mellem de gamle Indtægter have de indirekte Afgifter en meget fremragende Plads. Ved Siden af Domæne- og Skovindtægter (henved 80 Mill. Fr.) og direkte Skatter (Grundskat 168, personels et mobilières 53, Døre- og Vindusafgift 38, Patentafgift 63 Mill. Fr. etc.) til et samlet Beløb af 4—500 Mill. findes der indirekte

Afgifter til et Beløb af over 1300 Millioner. Den vigtigste af disse er Indregistrerings- og Stempelafgiften til et Beløb af 434 Mill.; fremdeles gjøre Afgifterne paa Salt, Sukker, Vin, Tobak sig bemærkede ved deres Størrelse; endelig er der Toldafgifterne, der paa Budgettet af 1872 kun beløbe 138 Mill., hvorimod de paa Budgettet for 1873 ere opførte med et Beløb paa 244 Mill. Fr.

Mellem de ny Skatter forsvinde de direkte Afgifter saa at sige aldeles; her findes egentlig kun Forbrugs- og Omsætningsafgifter. Her findes vel en lille Skat paa Heste og Vogne (omtr. 2 Mill.); men dette er i Virkeligheden kun en Ikraftsættelse af en ældre Lov (af 1862), som Senatet i sin Tid «sans rire» havde modsat sig, «for dog i alt Fald én Gang at udøve sit Prerogativ med Hensyn til en Lov, der var Regeringen aldeles ligegyldig» (J. Garnier). Fremdeles er der en ny Patentskat (7 Mill.) og en Afgift af Foreninger og Billarder (2 Mill.). Endvidere gjør en ny Indregistrerings- og Stempelafgift sig bemærket ved sit store Beløb (113 Mill.). Derpaa en hel Række af Forbrugsafgifter: Kaffe, Kakao og The (62 Mill.), Sukker (57), Vine, Alkohol og Likører (83), Tobak (40), Svovlstikker (15), Papir (10), Spillekort, Cikorie, Petroleum, Krudt osv. Endelig forskellige Omsætningsafgifter: 10 pCt. af Priserne paa Pladserne i Jærnbannerne (30 Mill.), Afgifter af Vareforsendelser, af Telegraferne og forskellige andre Postafgifter (30 Mill.), Navigationsafgifter (5), Statistikafgift (6), Afgift af Værdipapirer paa Ihændehave- ren (8) osv.

Den sidstnævnte Skat er maaske en af dem, der har fremkaldt flest Beklagelser; men næppe saa meget fordi den er den værste, som fordi den berører mægtige Personers Interesser. Det franske Finansblad «La Semaine

financière» kommer ved at omtale Budgettet tilbage til «denne ulykkelige Skat paa Værdipapirer, der er en Hindring for Kapitalernes Cirkulation, der lammer Associationsaanden uden i de fleste Tilfælde at ramme de individuelle Indkomster, og som, mod en mager Profit, bringer Forstyrrelse og Lammelse i Forretningerne . . . Hvorledes kan man beklage sig,» slutter det nævnte Blad, «over de offentlige Arbejders Stillestaaen, naar under denne Lovs Herredømme, der tager 6 pCt. fra Udbyttet af en Jærnbaneobligation, vore store Selskaber kun kunne anbringe deres Papirer under ødelæggende Betingelser?»

Men de andre Skatter ere ikke bedre og alle give de Anledning til lignende eller endnu mere bitre Beklagelser. Lad os til Exempel tage den lille Svovlstikkeskat, der trods sit beskedne Ydre maaske dog kan give Anledning til forskellige alvorlige Betragtninger.

Det er en Skat, der, som næsten alle de nyindførte, saa godt som udelukkende rammer den Fattige og lader den Rige gaa fri. Thi det kan være den Rige saa temmelig ligegyldig, om han betaler et Bundt Svovlstikker nogle Centimer dyrere; men for den Fattige er dette en Sag af Betydning. Og en Skat, der ødelægger en betydelig Industriegren og som saaledes gjør mangan en Arbejder brødløs, er mildest talt besynderlig særlig i vore Tider, da Alles Bestræbelser skulde gaa ud paa at forbedre den fattige Arbejders Kaar!

Skatten var oprindelig fastsat til 3 Centimer for en Pakke paa 100 Svovlstikker, men blev senere forhøjet til 4 Centimer. Da nu det aarlige Forbrug er omtrent 40 Milliarder (hvoraf 3 Milliarder Voxsvovlstikker, «allumettes bougies», navnlig fra Fabrikker i Marseille), gjorde Regeringen Regning paa mindst 15 Millioner Fr. Men man

havde ikke gjort Regning paa den hemmelige Fabrikation! Skatten, der fordyrede Svovlstikkerne med fra 30 til 50 pCt., fremkaldte i Virkeligheden en saa uhyre hemmelig Produktion og hemmeligt Salg, at Regeringen i Steden for maanedlig at opkræve 1,250,000 Fr. kun fik 400,000 Fr.! Dette Forhold kunde aabenbart ikke vedvare: der maatte gjøres Noget for at raade Bod paa saadanne Tilstande, der baade i og for sig vare umoralske og som ødelagde de hæderlige Fabrikanter, samtidig med at Statskassen bedroges. Man besluttede sig derfor til at forandre Skatten til et Monopol, og mod en aarlig Betaling af 19 Millioner Fr. er Eneretten til at sælge og fabrikere Svovlstikker i Frankrig nu bleven overdragen til et Selskab. Denne Kapital er saa forbavsende høj, at «Times» i en Artikel om denne Sag har paastaaet, at Regeringen vil blive nødt til at nedsætte Afgiften; men Bladet gaar ud fra den mærkelige Forudsætning, at Svovlstikkerne vil blive solgte til samme Pris som hidtil. Det er imidlertid klart, at de monopoliserede Fabrikanter faktisk ville forhøje Priserne, selv om de nominelt bevare dem: da al Konkurrence mangler, kunne de jo forringe Varernes Kvalitet, og der er vist næppe nogen Tvivl om, at de ville betjene sig af denne Udvej. Derimod har «Times» sikkert Ret, naar det med Forbavselse udbryder: «Al den Uorden af forskjellig Natur, som Krigen har forarsaget i den franske Administration, har endog berørt selve de Principer, der hidtil ledede den, og Bevilling af et Monopol, der formelig tilslaas den Højestbydende, har en besynderlig Lighed med det gamle Skatteforpagtersystem, en af det forrige Aarhundredes største Skandaler!»

Vi skulle ikke inklade os paa en yderligere Kritik af de enkelte Skatter; om den end kunde have sin Nytte,

saa vilde den dog føre os for vidt. Men vi skulle bemærke, at et Blik paa den hele Samling af Skatter fører til den Tro, at man ligefrem har søgt det Sletteste af det Slette.

Man foreslog en Indkomstskat, der kunde have indbragt omtrent 300 Millioner; men Regeringen vilde ikke høre Tale om denne Skat, der ganske vist har sine Mangler, men som dog til en vis Grad skaaner den Ubemidlede. Man foreslog Salg af Domæner, navnlig af Statsskove; — dette Forslag fandt lige saa lidt Naade for Regeringens Øjne. Man foreslog forskellige Besparelser i Administrationen; — men Regeringen foretrak at skabe 5—6000 ny Embedsmænd og Bestillingsmænd, der, uden selv at producere Noget, skulle leve paa deres Medborgeres Bekostning, hvem de have til Opgave at fortrædige (J. Garnier).

Disse og lignende Forslag har man ikke villet modtage. Man har foretrukket at betyngte Landet med en Statsgjæld, der aldrig vil blive afbetalt. Denne Gjælds Renter skulle imidlertid — i alt Fald indtil videre — betales, og i dette Øjemed har man skabt en Række Forbrugs- og Omsætningsskatter: Skatter paa Forbruget, det vil sige saadanne, som ere besværlige og kostbare at opkræve, og som plyndre de mere Ubemidlede medens de Rige slippe fri; — Skatter paa Omsætningen, det vil sige saadanne, som hindre Landets materielle Opkomst.

For at sætte Kronen paa Værket har man endelig vedtaget den berømte Lov om Raastoffers Beskatning! Til Dato er den endnu ikke kommen i Anvendelse; men forundes der endnu Thiers nogen Tid til at virke i, skal han nok sørge herfor. Hvad vil man saa se? Ja, det

er ikke vanskeligt at forudse det. Produktionen vil lammes og Industrien ødelægges. I Elsas har man jo set, hvorledes Skatten paa et enkelt Raastof (Stenkul) har ødelagt hele Industrigrene; man har her set, hvorledes denne Afgift har tvunget Fabrikanterne til at lukke Fabrikkerne, til at afskedige Arbejderne og til at sælge Maskinerne som gammelt Jærn. Naar noget Lignende ikke vil vise sig i Frankrig, saa er det maaske snarest, fordi det varige Værk, Thiers tror at have skabt, i Virkeligheden næppe vil vare længe. —

Da vi sluttede vor Omtale af Statsgjælden, gav vi i to Tabeller en Oversigt over Forholdene i de forskjellige Stater i Evropa samt i de nordamerikanske Fristater. Vi skulle nu gjøre det Samme for Statsudgifternes Vedkommende.

Ogsaa her bærer Frankrig Prisen: baade absolut og relativt har det de største Udgifter. —

Statsudgifter i forskjellige Lande:

Frankrig	2400	Mill.	Fr.
Nordam. Stater . . .	2200	—	—
Rusland	2000	—	—
Storbritannien . . .	1800	—	—
Tyskland	1800	—	—
Italien	1560	—	—
Østrig-Ungarn . . .	1400	—	—
Spanien	630	—	—
Tyrkiet	500	—	—
Holland	200	—	—
Belgien	180	—	—
Portugal	120	—	—
Sverig	80	—	—

Rumænien	75	Mill. Fr.
Danmark	67	— —
Schweiz *)	65	— —
Grækenland	35	— —
Norge	30	— —
Serbien **)	15	— —

Statsudgifter pr. Indbygger:

Frankrig	65 ¹ / ₂	Fr.
Italien	58	—
Storbritannien	56 ¹ / ₂	—
Holland	55 ¹ / ₂	—
Nordam. Stater	55	—
Tyrkiet	47	—
Tyskland	43 ¹ / ₂	—
Østrig-Ungarn	39	—
Spanien	38	—
Danmark	37	—
Belgien	36	—
Portugal	30	—
Rusland	29	—
Schweiz	25	—
Grækenland	23	—
Sverig	19	—
Rumænien	18	—
Norge	18	—
Serbien	11 ¹ / ₂	—

*) Befolkning: 2,6 Mill.

**) Befolkning: 1,3 Mill.
